

1.16. DERECHO Y POLÍTICAS AMBIENTALES EN NAVARRA (pp. 2-4)

—

1.16. DRET I POLÍTQUES AMBIENTALS A NAVARRA (pp. 5-7)

JOSÉ FRANCISCO ALENZA GARCÍA

Profesor titular de Derecho Administrativo / Professor titular de Dret Administratiu

Universidad Pública de Navarra

Sumario: 1. Panorama general. 2. La utilización de lodos de depuración en la agricultura. 3. Captura y eliminación de las especies de la fauna silvestre declaradas como plaga.

1. Panorama general

Durante el período que abarca este comentario no se han producido novedades especialmente significativas en el ordenamiento ambiental navarro. Lo más relevante han sido dos disposiciones reguladoras de la utilización de los lodos de depuración en la agricultura y de las medidas de captura y eliminación de las especies de la fauna silvestre declaradas como plaga.

Asimismo, se han producido unas mínimas modificaciones organizativas. La estructura orgánica del Departamento de Desarrollo Rural y Medio Ambiente se ha modificado por el Decreto Foral 37/2010, de 14 de junio, pero se ha centrado en el organismo pagador de las ayudas agrarias comunitarias y, por tanto, no ha afectado a la organización ambiental propiamente dicha. Lo que sí afecta a dicha organización es la modificación efectuada sobre los negociados del departamento, para cumplir con las exigencias de un Acuerdo del Gobierno de Navarra que, por razón de la crisis económica, obligaba a suprimir en dicho departamento once jefaturas (Orden Foral 298/2010, de 17 de junio, de la consejera de Desarrollo Rural y Medio Ambiente, por la que se establecen la adscripción y funciones de los negociados del Departamento de Desarrollo Rural y Medio Ambiente).

Por lo demás, se han aprobado las anuales normas reguladoras de la caza y la pesca mediante la Orden Foral 51/2010, de 1 de febrero, de la consejera de Desarrollo Rural y Medio Ambiente, por la que se establece la normativa específica que regirá la pesca en Navarra durante el año 2010 (*BON* núm. 24, de 22 de febrero de 2010), y la Orden Foral 352/2010, de 20 de julio, de la consejera de Desarrollo Rural y Medio Ambiente, por la que se aprueba la disposición general de vedas de caza para la campaña 2010-2011 (*BON* núm. 96, de 9 de agosto de 2010).

2. La utilización de lodos de depuración en la agricultura

La regulación de la utilización de lodos en la agricultura ha sido por primera vez objeto de regulación en Navarra mediante la Orden Foral 359/2010, de 26 de julio, de la consejera de Desarrollo Rural y Medio Ambiente (*BON* núm. 99, de 16 de agosto de 2010). Dicha orden foral constituye el desarrollo para Navarra de la regulación estatal contenida en el Real Decreto 1310/1990, de 29 de octubre. La orden foral se apoya y remite constantemente a dicho reglamento estatal e, incluso, proclama expresamente que, para lo no previsto en ella, se estará a lo dispuesto en el citado Real Decreto 1310/1990, de 29 de octubre, y en la Orden de 26 de octubre de 1993, sobre utilización de lodos de depuración en el sector agrario.

La orden foral clasifica los distintos tipos de lodos de depuración y concreta qué tipo de lodos, tratados previamente, pueden utilizarse en la actividad agraria. Además, establece las condiciones generales de utilización de esos lodos en la agricultura. A tal efecto, se indica que su utilización consistirá en el esparcimiento del material en la superficie o en el interior del suelo de parcelas agrícolas, y se prohíben determinadas formas de aplicación de los lodos.

Otras condiciones de la aplicación se refieren al respeto de las distancias mínimas respecto de cauces de agua, lagos y embalses, así como respecto de pozos, manantiales y embalses para abastecimiento público de agua, tuberías de conducción y depósitos de abastecimiento de agua, y zonas de baño tradicionales. Otra limitación es la de la cantidad máxima de nitrógeno que se puede aplicar por hectárea y año (250 kilogramos de nitrógeno, computando conjuntamente la utilización de lodos con la de estiércol, purín, *compost* y otros abonos orgánicos). Por último, se exige que las explotaciones agrarias en cuyas parcelas se utilicen lodos se hallen inscritas en el Registro de Explotaciones Agrarias.

Por otro lado, la orden foral crea el Registro de entidades dedicadas a la explotación agrícola de lodos, en el que deberán inscribirse todas las empresas comercializadoras de lodos con destino a explotaciones agrícolas.

La orden foral, asimismo, impone distintos deberes de información a los productores de lodos, a las entidades dedicadas a la explotación agrícola de lodos y a los agricultores.

Finalmente, se establecen las consecuencias de los incumplimientos de la normativa, que son muy diversas. Por un lado, se prevé la comunicación de los incumplimientos a los órganos competentes en materia de condicionalidad de las ayudas agrarias, para que se determinen las reducciones de las ayudas que fueran aplicables. Por otro lado, se establece que los incumplimientos también pueden conllevar la suspensión temporal o permanente de la actividad de las entidades dedicadas a la explotación agraria de lodos. Por último, se advierte que todo ello se establece sin perjuicio de las sanciones que puedan ser impuestas por la comisión de infracciones tipificadas en la legislación ambiental vigente.

3. Captura y eliminación de las especies de la fauna silvestre declaradas como plaga

La Ley Foral 2/1993, de 5 de marzo, de Protección y Gestión de la Fauna Silvestre y sus Hábitats, establece el régimen general de indemnización de los daños causados por la fauna silvestre, exceptuando de dicho régimen los causados por especies consideradas como plaga o respecto de las cuales el Departamento de Desarrollo Rural y Medio Ambiente hubiera autorizado su captura controlada con anterioridad (art. 31).

Con ese objetivo se ha aprobado la Orden Foral 351/2010, de 20 de julio, de la consejera de Desarrollo Rural y Medio Ambiente, por la que se declaran determinadas especies de la fauna silvestre como plaga y se regulan las medidas de captura y eliminación de las mismas (*BON* núm. 98, de 13 de agosto de 2010), y que deroga la anterior regulación, que databa de 2008.

Su artículo 1 identifica las especies que se consideran plaga y los artículos 2 y 3 regulan los métodos de control de dichas especies, que se autorizan con carácter general o con carácter particular.

Se admite, por otro lado, que los agricultores con daños en sus cultivos puedan requerir la actuación del Departamento para el control de las plagas, a través del personal de campo de que dispone la Dirección General de Medio Ambiente del Gobierno de Navarra.

Por último, se somete a informe favorable del Departamento de Desarrollo Rural y Medio Ambiente cualquier actuación de control de especies plaga que se vaya a realizar dentro de los espacios protegidos de Navarra, para lo cual el afectado deberá comunicarlo al Servicio de Conservación de la Biodiversidad con una antelación mínima de quince días. El Departamento de Desarrollo Rural y Medio Ambiente podrá limitar o denegar los métodos de control en dichos terrenos; en tal caso, no obstante, se prevé que se deberán indemnizar los daños causados por las especies cuyo control se hubiera denegado.

Sumari: 1. Panorama general. 2. La utilització de fangs de depuració en l'agricultura. 3. Captura i eliminació d'espècies de fauna silvestre declarades com a plaga.

1. Panorama general

Pel que fa a l'ordenament ambiental navarrès durant el període de temps que comprèn aquest comentari, no s'han produït novetats especialment significatives. El més rellevant han estat dues disposicions reguladores de la utilització de fangs de depuració en l'agricultura i de les mesures de captura i d'eliminació d'espècies de fauna silvestre declarades com a plaga.

S'han produït modificacions organitzatives mínimes. L'estructura orgànica del Departament de Desenvolupament Rural i Medi Ambient s'ha modificat mitjançant el Decret foral 37/2010, de 14 de juny, però s'ha centrat en l'organisme pagador d'ajudes agràries comunitàries i, per tant, no ha afectat l'organització ambiental pròpiament dita. El que sí que afecta l'organització és la modificació dels negociats del Departament, per complir amb les exigències de l'acord del Govern de Navarra que, per raó de la crisi econòmica, obligava a suprimir onze direccions al departament (Ordre foral 298/2010, de 17 de juny, de la Consellera de Desenvolupament Rural i Medi Ambient, per la qual s'estableixen l'adscripció i les funcions dels negociats del Departament de Desenvolupament Rural i Medi Ambient).

D'altra banda, s'han aprovat les normes reguladores anuals de la caça i de la pesca mitjançant l'Ordre foral 51/2010, d'1 de febrer, de la Consellera de Desenvolupament Rural i Medi Ambient, per la qual s'estableix la normativa específica que ha de regir la pesca a Navarra durant l'any 2010 (*BON* núm. 24, de 22 de febrer de 2010), i l'Ordre

foral 352/2010, de 20 de juliol, de la Consellera de Desenvolupament Rural i Medi Ambient, per la qual s'aprova la disposició general de vedes de caça per a la campanya 2010-2011 (*BON* núm. 96, de 9 d'agost de 2010).

2. La utilització de fangs de depuració en l'agricultura

La regulació de la utilització de fangs en l'agricultura ha estat objecte de regulació per primera vegada a Navarra mitjançant l'Ordre foral 359/2010, de 26 de juliol, de la consellera de Desenvolupament Rural i Medi Ambient (*BON* núm. 99, de 16 d'agost de 2010). Aquesta ordre foral constitueix per a Navarra el desenvolupament de la regulació estatal que conté el Reial decret 1310/1990, de 29 d'octubre. L'Ordre foral es recolza sobre aquest reglament estatal i hi remet, i, fins i tot, proclama expressament que, pel que fa als aspectes que no s'hi han previst, s'ha de basar segons el que disposa el Reial decret 1310/1990, de 29 d'octubre i en l'Ordre de 26 d'octubre de 1993 sobre utilització de fangs de depuració en el sector agrari.

L'Ordre foral classifica diferents tipus de fangs de depuració i en concreta quin mena, tractats prèviament, es poden utilitzar en l'activitat agrària. A més a més, estableix les condicions generals per utilitzar-los en l'agricultura. A l'efecte, s'indica que la utilització del fang consisteix a escampar el material a la superfície o a l'interior del sòl de les parcel·les agrícoles i se'n prohibeixen determinades formes d'aplicació.

Altres condicions de l'aplicació consisteixen a respectar les distàncies mínimes que s'estableixen respecte de llits d'aigua, de llacs i d'embassaments, així com respecte a pous, brolladors i embassaments per a abastament públic d'aigua, canonades de conducció i dipòsits d'abastament d'aigua, i zones de bany tradicionals. Una altra limitació és la quantitat màxima de nitrogen que es pot aplicar per hectàrea i any (250 kg de nitrogen, que computen conjuntament amb la utilització de fangs amb la de fem, purins, compost i altres adobs orgànics). A l'últim, exigeix que les explotacions agràries en les parcel·les de les quals s'utilitzin fangs estiguin inscrites en el Registre d'Explotacions Agràries.

D'altra banda, l'Ordre foral crea el Registre d'Entitats Dedicades a l'Explotació Agrícola de Fangs, en què s'han d'inscriure totes les empreses comercialitzadores de fangs destinats a explotacions agrícoles.

L'Ordre foral també imposa diferents deures d'informació als productors de fangs, a les entitats dedicades a l'explotació agrícola de fangs i als agricultors.

Finalment, s'estableixen les conseqüències d'incompliment de la normativa, que són molt variades. D'una banda, es preveu comunicar els incompliments de les ajudes agràries als òrgans competents en matèria de condicionalitat, perquè es determinin les reduccions de les ajudes que fossin aplicables. D'altra banda, s'estableix que els incompliments també poden comportar la suspensió temporal o permanent de l'activitat de les entitats dedicades a l'explotació agrària de fangs. A l'últim, s'adverteix que tot això s'estableix sense perjudici de les sancions que es puguin imposar per haver comès infraccions tipificades en la legislació ambiental vigent.

3. Captura i eliminació d'espècies de fauna silvestre declarades com a plaga

La Llei foral 2/1993, de 5 de març, de protecció i gestió de la fauna silvestre i els seus hàbitats, estableix el règim general d'indemnització dels danys causats per fauna silvestre, exceptuant-ne els danys causats per espècies considerades com a plaga o respecte de les quals el Departament de Desenvolupament Rural i Medi Ambient n'hagués autoritzat la captura controlada amb anterioritat (art. 31).

Amb aquest objectiu s'ha aprovat l'Ordre foral 351/2010, de 20 de juliol, de la consellera de Desenvolupament Rural i Medi Ambient, per la qual es declaren determinades espècies de la fauna silvestre com a plaga i es regulen les mesures de captura i d'eliminació (*BON* núm. 98, de 13 d'agost de 2010), que en deroga l'anterior regulació, que datava de l'any 2008.

L'article 1 identifica les espècies que es consideren plaga, i els articles 2 i 3 regulen els mètodes de control de les espècies que s'autoritzen amb caràcter general o amb caràcter particular.

D'altra banda, admet que els agricultors amb danys en els conreus poden requerir l'actuació del Departament per controlar les plagues, mitjançant el personal de camp de què disposa la Direcció General de Medi Ambient del Govern de Navarra.

Finalment, se sotmet a informe favorable del Departament de Desenvolupament Rural i Medi Ambient qualsevol actuació de control d'espècies plaga que es realitzi ens els espais protegits de Navarra, per a la qual cosa la part afectada ha de comunicar-ho al Servei de Conservació de la Biodiversitat amb una antelació mínima de quinze dies. El Departament de Desenvolupament Rural i Medi Ambient pot limitar o denegar els mètodes de control en els terrenys, però en aquest cas es preveu que els danys causats per les espècies el control de les quals s'hagi denegat s'han d'indemnitzar.